

av obligasjoner til KA's trykkerifond. Kan bestilles KUL/Oslo. T.K.

PROLETARER I ALLE LAND FØREN DERE

GNISTEN

Nr. 1 1976 Organ for Kommunistisk Universitetslag 4.årg

kampen mot statens lønnskomite

ER DET LOV Å STJELE FRA DE LAVTLØNTE?"

Delinnstilling II fra Statens lønnskomite var et slag i ansiktet på de arbeidende masser av lavtlønte i staten. Den innebærer en kraftig økning av avstanden mellom bunn og topp blant de statsansatte, samt betydelige lønnstap for store grupper av lavtlønte over en periode på 10 - 15 år.

Dette var en viktig del av bakgrunnen for den korte tidsfristen for behandlingen av delinnstillingen, for at det ikke ble etatsvise og lokale forhandlinger om innstillingen, og for at "forhandlingene" i stedet skulle slutføres av de samme representanter for staten og kartell-ledelsen som i fellesskap hadde utarbeidet innstillingen. Innstillingen ga et så dårlig resultat for de lavtlønte at den måtte forseres gjennom på toppen for å ha noen sjanse.

Dermed sto den udemokratiske og forserte behandlingsmåten også i direkte sammenheng med NAFs. LOs og statens opplegg for et kombinert og samordnet tariffoppgjør til våren. Delinnstilling II måtte nemlig være ferdigbehandlet før våroppgjøret kunne ta til for de statsansatte. Den var med andre ord ei krutt-tønne som truet med å sprengte hele dette tilslørte Skånland-opplegget i lufta.

I tillegg til økte lønnsforskjeller og forverring for de lavtlønte representerte Delinnstilling II en sterk sentralisering av lønnsforhandlingene i Statens, bl. a. felles forhandlinger for gjennomgående stillinger. Dette er et framstøt for å påtvinge de statsansatte den samme type umyndiggjøring som ble foreslått av Skånland-utvalget for alle lønnsarbeidere.

Delinnstilling II understreker således kraftig de lavtlønte statsansattes skjebnefellesskap med arbeiderklassen:

1. Den utsetter de statsansatte for samme type lønnsnedslag som arbeiderklassen har vært rammet av gjennom kombinerte tariffoppgjør, noe som har bakgrunn i kapitalens kriseoffensiv for å sikre profitten og der-

med den borgerlige statens bestrebelser for å subsidiere kapitalen og lette den for skatter og avgifter.

2. Den representerer en understrekning av nødvendigheten av å kjempe sammen med arbeiderklassen mot kombinerte og samordnede oppgjør.

3. Den viser det reelle økonomiske og udemokratiske innholdet i kapitalens, statens og LO-apparatets korporative samordningsframstøt: lønnsnedslag og sentralisering i stedet for "sikring av arbeid og inntekt" og "innflytelse".

4. Den avslører LO-apparatets karakter av å være integrert i den borgerlige staten også for de statsansatte.

Flere tusen statsansatte reagerte da også med å ta i bruk arbeiderklassens streikevåpen i protest mot innstillingen og behandlingsmåten. Dette var et langt skritt å ta for mange statsansatte, som tradisjonelt ofte føler seg hevet over slike "brutale" virkemidler. Men bare noen - nærmere bestemt de ansatte ved Likningskontoret i Oslo - tok skrittet fullt ut, og anvendte metoden med å erstatte de faglige tillitsmenn med en spesielt valgt aksjonskomite i ledelsen for streiken.

Arbeiderklassen har for lengst lært at borgerskapets arbeidstvilstovgivning og det korporative avtaleverket mellom LO og NAF har gjort så godt som alle streiker "ulovlige". utenom politiske demonstrasjons"streiker" og parade"streiker" som LO-apparatet kontrollerer og bruker for sine formål. I tråd med Strassburgertese fra 1929, som slår fast at de "vilje" eller "ulovlige" streiker på bakgrunn av fagapparatets integrasjon i den borgerlige stat brøyter seg fram som den eneste mulige og riktige form for økonomisk kamp, tok NORGAS-, Sauda- og Sporveis-arbeiderne i 1970 konsekvensene av dette og viste vegen framover med å erstatte fagapparatet med særskilte streikekomiteer og med å erklære forakt for Arbeidsretten og hele lov- og avtaleverket. De tok ut-

gangspunkt i sine egne interesser, og ikke i borgerskapets anerkjennelse eller ikke av de nødvendige virkemidler for å fremme disse interessene.

Så langt har de statsansatte enda ikke vært i stand til å gå i kampen mot statens lønnskomite. De var i stand til å ta i bruk streikevåpenet, men ikke til å gi blaffen i om det ble betraktet som "lovlig" eller "ulovlig". De fleste som gikk til aksjon, hadde illusjoner om "lovligheten" av streikene, og lot dem gå i de sittende foreningsstyrers regi i stedet for å velge særskilte kampløpere i form av streikekomiteer. Bak dette lå manglende erfaring med streikekamp i det hele tatt, men også mellomlagas tradisjonelle tendens til å betrakte sine krav som mer berettigede og rettferdige enn arbeiderklassens, noe som skal kvalifisere for etiketten "lovlig".

AKP-GRUPPENS ROLLE

De mer naive hadde kanskje ventet at AKP-gruppen, som for tida har pendlet over til en "venstre"-ekstremistisk fase, ville gå ut over dette tilbakeleggende trekket ved de statsansattes kamp, peke på at streikerne ville komme til å bli dømt "ulovlige", og anviser metoden med særskilt valgte streikekomiteer som vegen å gå. Men nei, AKP-gruppen viste seg på ny som det haleheng til enhver bevegelse og det pregnante uttrykk for mellomlagas bevissthet som gruppen i virkeligheten er. I tråd med sin illusoriske parole om å gjøre det statsintegreerte LO til kamporganisasjon for arbeidsfolk satte AKP-gruppen seg konsekvent imot arbeiderklassens velprøvde metode med valg av særskilte kampløpere, og støttet opp under illusjonene om "lovlig" streik. Avisa ENHET, organ for "AKP(m-l)" på universitetet i Oslo, skrev f. eks.: "Streiken er "ulovlig" sier statens venner. Men er det lovlig å stjele fra de lavtlønte? Er det lovlig å ta fra de statsansatte retten til kamp for å forbedre sine kår?"

FORTS. SISTE SIDE

Et vesentlig fellestrekk mellom AKP og SV er at begge organisasjoner ynder å framstille seg som de mest konsekvente forsvarere av demokratiet. Ikke desto mindre framfører de regelmessig proklamasjoner om henholdsvis rådssosialisme og proletarietets diktatur. At denslags uttalelser nettopp er proklamasjoner, som får stå som overbygning over en politikk

suspensjoner og "ytrings-frihet" i fagbevegelsen

som alltid vil befinne seg på det borgerlige samfunnets trygge grunn, kom illustrerende fram i forbindelse med suspensjonene i fagbevegelsen nå i høst.

Vi skal ikke her gå nøye inn på utviklingen i AKP den siste tiden (for dette se Den Røde Arbeideren nr.10/75 og Røde Fane nr.4/75) men bare kort konstatere at ikke bare AKP's karakter av å være en mellomlagsbevegelse som fører til småborgerlig politikk, men også en rekke andre "sære" trekk ved denne bevegelsen har skapt et helt reelt grunnlag for reaksjon fra arbeiderklassens side. Konspirasjonen f.eks har fra Blanquis dager vært et kjennetegn på småborgerlig sosialisme. Praktisert av AKP i norsk fagforeningsvirksomhet idag går den ut på ikke å kjennes ved sine partifeller før man plutselig står opp "som en av massen" og støtter sine kamerater. Dette føles med rette som en trussel mot åpenhet og elementær klassesolidaritet. Men en spontan reaksjon på AKP er selvsagt noe helt annet enn et politisk oppgjør med denne bevegelsen. Det uheldige ved dagens situasjon er at oppgjøret med AKP har muliggjort at klart reaksjonære strømninger samtidig har vunnet et skjær av legitimitet. På den måten opplever vi den paradoksale situasjon at det småborgerlige AKP bidrar til å provosere fram en helt reell antikommunisme som dermed gir AKP en slags legitimering som kommunister. Under en slik forsåvidt reaksjonær offensiv får AKP mulighet til å spille sin yndlingsrolle: martyren. I tråd med dette ligger det meget nær å forstå det som det faktisk også har utgått direktiver fra AKP sentralt til visse faglige kadre om å la seg suspendere. Den regulære provokasjonspolitikken som ble kjørt ut på Aas&Wahl er i så måte illustrerende. Etter å ha ligget lavt i løypa i 2 år følger plutselig sjokkerte markeringer fra AKP-cellas side, der sosialimperialisme og quisling-utskjellinger trekkes aktivt inn i en diskusjon om bransje-organisering i Grafisk, hvor på AKP inndrar hele opplaget av klubbavisa "budstikka". Selvfølgelig var ledelsen i AKP klar over hva dette måtte føre til på Aas&Wahl. Men de hadde sannsynligvis også kalkulert med hva man kan tjene på dette på annet hold. For det er selvsagt klart at

AKP har profitert organisatorisk på "motgangen" i høst. Nettopp i en slik "trengselstid" er det at AKP kan vinne oppslutning med utgangspunkt i sympati fra radikale arbeidere. Og dessuten rundt i mellomlagene selvfølgelig, der man står uten enhver informasjon om hva som skjedde på hvilke fagforeningsmøter og følgelig tvinges til å akseptere AKP's varianter. For dem

som så det, skulle det være nok å minne om TV-programmet i desember, der AKP, som ikke markerte seg overhodet med politikken sin, kunne høste velvilje og sympati i demokratiets navn.

Hovedpoenget vårt i denne sammenheng er å få fram mønsteret i måten AKP reagerer på når de møter motbør. Vi er selvsagt i og for seg enige med AKP i kritikken av de høyere nivåer i fagbyråkratiet. Men i motsetning til AKP har vi en analyse av LO og en konkret faglig politikk som innebærer helt andre og politiske poenger enn AKP's regelmessige personlige utskjellinger av enkeltpersoner. For oss er det videre klart at offensiver av denne typen først og fremst må artikuleres og kjempes gjennom i foreninger og klubber. Og om vi ikke vinner fram der, har det liten hensikt å moralisere over arbeiderklassen i partipressen, slik AKP gjør det. Men for AKP har partiet en "uavhengighet" av arbeiderklassen (hvordan ellers opprettholde folket/monopolistene som hovedmotsetning?) som gjør at den politiske referanserammen ikke blir som vår: Arbeiderklassens mest fremskredne representanter samt de som støtter den, men noe langt mer vagt og diffust: "Klassekampens lesere", "progressive deler av folket" osv.

Derfor er det AKP kan holde kjøft på klubbmøter og i stedet framføre kritikk utenfor og uavhengig av de faglige grunnorganisasjonene. Og det er blandt annet det at kritikken reises utenfra som gir arbeiderklassen et helt reelt grunnlag for reaksjon. Men slik reaksjon er altså egentlig bare hva AKP er mest interessert i, fordi de dermed får best mulighet til å skape sine egne støtteorganisasjoner utenfor arbeiderklassen, de s.k. "permanente strikestøttekomiteene", under håpløse paroler om "forsvar av ytringsfriheten i fagbevegelsen" o.l. (At en slik organisering nødvendigvis må falle ned på en småborgerlig plattform har vi begrunnet annetsteds. Se f.eks 1 løpesedel nov.75). Og samtidig kjedes, helt i tråd med dette, suspensjonene sammen med de politiske oppsigelsene, og fordømmes i likhet med disse på allmenn demokratisk grunn. AKP's egen (progressive) støtte til arbeideraksjoner for fjerning av nazister fra arbeidsplass er da straks

fortiet eller glemt. Organisasjonen AKP er utsatt for motgang, det trenger ingen analyse og fordrer direkte og identisk forsvar uansett om det er borgerskapet eller arbeiderklassen som reagerer. I en slik situasjon kan også all langsiktig målsetting kastes på båten. Vi ser sogar AKP utnytte sin sterke stilling i en bedriftsledelse til å gå til politisk oppsigelse av en arbeider på Duplo-trykk som nektet å stemme for klubbens avsky-resolusjon til Aas&Wahl-klubben. Tror AKP altså at arbeiderklassen vil akseptere en politisk oppsigelse fordi bedriftsledelsen er "progressiv" (her altså AKP-dominert)?!

Denslags prinsipløshet kan selvfølgelig ikke aksepteres av oss, som mener det alvorlig når vi hevder at arbeiderklassen bare har seg selv å stole på, og ikke må sette sin lit til instanser utenfor arbeiderklassen, det være seg det faglige apparatet eller andre deler av den borgerlige staten. Men om man først hevder dette, er man også nødt til å avfinne seg med de disiplinære tiltak arbeiderklassen foretar seg, også om de skulle gå utover en selv. Selv utelukker vi ikke muligheten for at vi i en gitt situasjon manøvrerer så slett at vi utsettes for suspensjon. Men om vi siden ikke maktet å gjenvinne tilliten i vår egen klubb, kunne vi likegodt slutte med politikken først som sist. Det skulle være unødvendig å si at om en ikke har tålmodighet nok og politisk kraft nok til å vinne oppslutning i arbeiderklassen, har en selvfølgelig ingen eksistensberettigelse som kommunist heller.

AKP's allmenne fordømmelse av suspensjonene settes likevel i klarest perspektiv om en merker seg reaksjonen fra høyeste hold i LO. Også fra dette hold kom det kritikk mot suspensjonene. Her så man klart at det lå en fare i at arbeiderklassen ble seg bevisst hvilket politisk redskap suspensjonene innebar, og man så klart at arbeiderklassen ville kunne benytte dette midlet i en politisk offensiv sammenheng, mot langt alvorligere politiske motstandere enn AKP.

forts. neste side

studiesirkel

Den politiske økonomi utgjør selve grunnlaget for forståelsen av marxismen-leninismen og den historiske materialisme. Den er derfor viet tre kvelder i KUL's innførende studiesirkel. De andre emnene er: den historiske materialisme, klasser og grupper i det borgerlige samfunn, monopolkapital og imperialisme.

For nærmere opplysninger eller påmelding, kontakt oss på en av våre stands, snakk med en av instituttkontaktene eller henvend deg til

Kommunistisk Universitetslag,
Boks 3815
Ullevål Hageby
Oslo 8

Likevel kunne det ikke bli Arbeiderpartiet og LO som reiste parolen om "forsvar av ytringsfriheten i fagbevegelsen". Her hadde man alt for mye å hente rent kortsiktig på å kvitte seg med "uroelementene" til i denne sammenheng å kunne framstå som demokratiets forsvarere. I stedet måtte man arbeide for å henlegge suspensjonsretten til mer sentrale instanser i det faglige apparatet for å sikre seg kontrollen den veien. SV fikk imidlertid en utmerket anledning til å framstille seg som de radikale forsvarere av det borgerlige demokrati de jo nettopp er. På grunnplanet i fagbevegelsen eksisterte forsøk på å ta en politisk konfrontasjon med de reaksjonære strømningene som nå følte seg legalisert og trådte tydeligere fram enn før. Dette ble nå satt i den sammenheng som for SV-organisasjonen var den eneste riktige: Selvfølgelig var det ikke AKP, men demokratiet man forsvarte, slik kunne situasjonen etterpåkløkt oppsummeres i Ny Tid.

Alt snakk fra SV og AKP om proletariatets diktatur blir nødvendigvis ideologi om man ikke også idag vil la de som er organisert i de faglige grunnorganisasjonene få sette rammen for ytringsfriheten. Om man ikke godtar dette, men vil forsvare ytringsfriheten som sådan, forutsetter man med sin politikk (slik garantien for slike abstrakte friheter alltid gjør det) en instans utenfor og hevet over ar-

Veien til kommunismen går ikke som AKP tror gjennom martyr-døden til oppstandelsen.

beiderklassen. Bare en stat av borgerlig type kan garantere "ytringsfriheten". Og i forlengelsen av et slikt "forsvar for friheten" ligger, som

alltid når vi har å gjøre med det borgerlige demokratiet, direkte inngrep overfor arbeiderklassen om den skulle krenke disse sine friheter.

DOMMEN I STAVANGER BYRETT

Forts. side 9

1975 har vært året for de politiske oppsigelsene. Det startet allerede i januar med en oppsigelse på Bergen Jernstøperi. I februar fulgte oppsigelsen ved Elektro Industri i Sarpsborg og i mars ble Geir Sundet ved Norsk Hammerverk i Stavanger oppsagt. I Bergen ble en oppsagt ved Diakonissehjemmets sykehus i juli, og i august ble en oppsagt og tre permittert ved Midtnorsk Industri i Nesna.

Fortsatt oppramsing av politiske oppsigelser er overflødig. Vi vet at folk ikke bare i industrien, men også ansatte i massemedia, skolen og folk knyttet til militærvesenet daglig er utsatt for politisk overvåking og politiske oppsigelser. Sosialdemokratiets korporativisering viser sine fascistiske tendenser, i lengden kan den overskride grensene til den klassiske fascismen. Den form for undertrykkelse av klassekampen som ligger i korporativiseringen, kan i det lange løp bare opprettholdes gjennom bruk av vold og terror. Opptrappingen ser vi i overvåkingstjenestren, politiske oppsigelser m. m.

Hva er det som skiller oppsigelsen av G. Sundet fra de andre som er

nevnt over? Hvorfor er han ikke blitt gjeninntatt på arbeidsplassen, og hvordan er det mulig at 8 av arbeidskameratene hans også har mistet arbeidet sitt fordi de aksjonerte mot den politiske oppsigelsen av Sundet? Og videre, hvordan har det vært mulig for rettsapparatet å stedfeste bedriftsledelsens avgjørelse og slik skape presedens for lovligheten av arbeiderfiendtlige oppsigelser og stemple proteststreiker mot slik som "ulovlige"? Dette til tross for at arbeiderne sto juridisk sterkt.

For det første stilte klubbstyret på bedriften seg straks på bedriftsledelsens side, og det fikk flertallet i klubben med seg. Klubbstyret ved f. eks. Bergens Jernstøperi stilte seg på arbeidernes side, og Bergen J. måtte ta den oppsagte inn igjen for godt. De ansatte ved Elektro Industri i Sarpsborg tvang også bedriftsledelsen til å trekke oppsigelsen. Det var nok å true med reaksjoner. Disse tilfellene viser oss at på de stedene der arbeiderne samla har gått til solidaritetsaksjoner som proteststreiker eller har truet med slike, har bedriftsledelsen oftest vært nødt til å bøye seg.

Bare en forsvinnende liten del av arbeiderklassen har aktivt støttet de oppsagte på NoHa. Kampen har nå i for stor grad konsentrert seg om rettsavgjørelsen i seg selv, og ikke om solidaritetsaksjoner fra andre arbeidere mot andre deler av kapitalistklassen. Derfor var det taktisk mulig for borgerskapets rettsapparat å frikjenne Hammerverkleidelsen. En uttalelse fra Arbeidstilsynet vitner om forferdelse over dommen. For kommunister kom ikke dommen i Stavanger byrett uventa. Den har bare bekreftet rettsapparatets karakter av å være et vel-smurt redskap i borgerskapets hender, retta mot arbeiderklassen - og at arbeidernes vei går tvers gjennom lov til seier. Dommen representerer ikke et historisk tilbakeskritt til 20-åra når det gjelder den borgerlige jus. At rettspraksis endrer seg fra år til år, er bare uttrykk for endringer i styrkeforholdet mellom arbeiderklassen og borgerskapet, styrkeforholdet mellom arbeid og kapital i den politiske kampen. Dommen forteller oss at i denne styrkeprøven er det kapitalen som har vist seg langt sterkest. Snarere kjennetegnes arbeiderbevegelsen ved at

USSR:

degenerert statskapitalisme

De forskjellige og til dels motstridende syn på dagens Sovjet-samfunn vi i dag finner blant progressive, bunnar ikke i uenighet hva gjelder beskrivelsen av de faktiske forhold arbeiderklassen i dette landet lever under. En ting er at det stadig er viktig å skaffe seg mer rent empirisk kjennskap til spesielt den økonomiske utvikling, men for å nå fram til en noenlunde klar helhetsvurdering av samfunnsformasjonen trenger man i dag først og fremst begrepsmessig avklaring.

PREMISSENE FOR KUL'S SOVJET-ANALYSE

Vår holdning til Sovjet-Unionen må ta utgangspunkt i det som har vært premissene for KUL's politikk på alle andre felter: at arbeiderklassen alene er en revolusjonær klasse; at den er det fordi den i kraft av sin stilling i den kapitalistiske, storindustrielle produksjonsprosess har klasseinteresse av å oppheve all utbytting, av å innføre det klasseløse samfunn, et samfunn uten privateiendom: kommunismen; at gjennomføringen av denne oppgaven bare kan være arbeiderklassens eget, bevisste verk; at kommunismen følgelig ikke "vokser" gradvis ut av kapitalismen på samme måte som i sin tid kapitalismen gjorde det av feudalismen - og at derfor bare en politisk bevisst og politisk organisert arbeiderklasse som handler i overensstemmelse med sine klasseinteresser og vet at den gjør det, kan knuse dagens kapitalistiske og opprette en ny produksjonsmåte. I alle sammenhenger har vi derfor hevdet politikkenes primat, og ut fra det skulle vi ha de beste forutsetninger for å nå fram til en Sovjet-analyse som river grunnen bort under den økonomisme som preger den småborgerlige "venstresidas" teoretiske forsøk i denne sammenheng.

Det som jo kjennetegner de etter hvert tallrike halvhjertede apologier for Sovjet-byråkratiet fra SV-"venstrefløyens" (spesielt representert ved Hans Ebbing) side, er at de i utgangspunktet fraskriver seg adekvate begreper til forståelse av den "mystiske" samfunnsformasjonen i øst. Mens vi (selvsagt) hevder at overgangen til kommunismen bare kan være arbeiderklassens (altså den "kapitalistiske" lønnsarbeiderklassens) verk, stiller SV-venstristene opp en kinesisk mur mellom kapital-

ismen og kommunismen. De misforstår hva det vil si at Marx' begreper gjelder "bare" for kapitalismen, og trekker den politisk-økonomiske analysen av kapitalismen ut av historien. Før-kapitalistiske produksjonsforhold blir liggende i mørke, kommunismen svever i det blå. I virkeligheten er det derimot slik at den "særegne" kapitalistiske produksjonsmåten bare lar seg forstå i relieff til periodene forut for og etter borgerklassens opptreden på historiens scene. Ser man ikke de økonomiske klassene forankret i en slik historisk sammenheng, blir de uten objektivt innhold; arbeiderklassen blir en "funksjon" av abstrakte, fritt-svevende "strukturer" uten kjerne, og da er det ikke rart at venstristene viser seg like maktesløse i de teoretiske doseringene omkring "overgangsamfunnet" som i dagens praktiske, norske klassekamp.

HVA ER EN PRODUKSJONSMÅTE?

Det kan antakelig påpekes at Marx bruker begrepet "produksjonsmåte" i minst to forskjellige betydninger. For det første finner vi en oppdeling av hele historien i epoker, tidsavsnitt, som hver på sin måte er kjennetegnet av forskjellige former for utpressing av merprodukt av de umiddelbare produsenter. Det kan dreie seg om slave-samfunn, feudalsamfunn, den german-

ske, asiatiske, antikke osv. produksjonsmåte. Men for det andre - og det er det spesifikt marxistiske innholdet - foretar Marx - ut fra studiet av kapitalismens politiske økonomi - en tredeling av hele historien i den førkapitalistiske, den kapitalistiske og den etterkapitalistiske produksjonsmåte. Det er disse tre som utgjør "produksjonsmåter" i streng forstand.

Tidligere herskende samfunnsklasser var avhengig av utenom-økonomisk maktbruk for å opprettholde sine posisjoner; det fantes ingen egendynamikk i den økonomiske "basis" som gjorde utbytting til samfunnets eneste mulige grunnlag. Slik er det imidlertid under kapitalismen. Hvorfor? Fordi de umiddelbare produsenter er skilt fra produksjonsmidlene, fra betingelsene for reproduksjon av av sitt eget liv. De er blitt "ekspropriert" gjennom en "opprinnelig akkumulasjon", og må selge sin arbeidskraft for å overleve. Dermed er utbyttingen institusjonalisert.

Men dette er også grunnlaget for den nevnte tredelingen av historien. Ut fra dette kan nemlig Marx definere produksjonsmåten som sådan ut fra de umiddelbare produsenters forhold til produksjonsbetingelsene. Med sin tredeling av historien kunne han som den første peke på at de "umiddelbare" produsentenes helt "naturlige" forhold til produksjonsmidlene kunne variere. Om vi abstraherer fra all utenomøkonomisk tvang (ideologisk, religiøs, militær osv.), står vi igjen med produsentenes spontane forhold til reproduksjonen av sitt eget liv, og det er bare under kapitalismen at denne relasjonen automatisk og uunngåelig innebærer utbytting. En hver produksjonsmåte er økonomisk selvreproduserende. Under kapitalismen innebærer dette automatisk utbytting.

Før produsentene blir voldelig fordrevet fra produksjonsbetingelsene, er formålet med deres produksjon alltid reproduksjon av det arbeidende fellesskap (familie, hjord, stamme, laug, landsby) som et fellesskap av bønder, håndverkere, kunstnere, fiskere osv. Selve livsformen er bestemt av de rent naturlige omgivelser; behovene er begrenset til de nødvendige; produksjonen er direkte underlagt forbruket, etterspørselen. Produksjon og konsumpsjon er ikke skilt fra hverandre, og arbeidet er ikke skilt ut som en makt uavhengig av livet forøvrig. Bonden er primært "bonde", husfaren primært patriark,

LES OGSÅ

Organ for Kommunistisk Arbeiderforbund

Abonnementsprisen er kr. 20,- pr. år.
Utkommer hver måned

Bestillinger sendes:

ARBEIDEREN

Postboks 2863, Kampen.
Oslo 5.

grunneieren primært eier - alle er sekundært "arbeidere". Arbeidet er bare et middel til å reproducere dem som det de fra "naturens" side "er". Tvingen ligger her i produksjonens lokale og geografiske begrensninger, produktivkreftenes lave utviklingsnivå - altså i vanskene med å tilfredstille de elementære, naturlige behov. Om det finner sted "utbytting" skjer det gjennom at en gruppe mennesker tilraner seg deler av produktet.

Verdenshandelen og det universelle varebytte bryter opp alt det som tidligere hadde eksistert i en umiddelbar enhet, og ved et gitt nivå av vareproduksjonens utvikling oppstår en klasse eiendomsløse individer som må selge sin arbeidskraft til de eiende klasser, og dermed er grunnlaget for en ny produksjonsmåte lagt, en produksjonsmåte som i selve produksjonsprosessen er basert på utbytting: nå som før må produsentene reproducere seg selv, men nå "er" de ingen ting, de reproducerer seg selv som - ja, som hva? Som eiendomsløse, dvs. som konsumenter! I seg selv er arbeiderklassen intet, og pga sin egen eiendomsløshet kan de ikke reproducere sin egen arbeidskraft (som er det eneste de "eier") uten å levere merarbeid for kapitalen. Arbeiderklassen er fra røvet betingelsene for samfunnsmessig virksomhet utenom selve den abstrakte arbeidsprosessen, og de kan følgelig bare reproducere seg selv som reproducerende, som arbeidende. Resultatet av denne situasjonen er at reproduksjonen av de arbeidendes liv bare kan foregå sammen med merarbeide for kapitalen. Produksjonen har altså ikke noe formål utenfor produksjonsprosessen selv. Reproduksjon er automatisk merproduksjon, med det formål å øke merproduksjonen. Kapitalistisk produksjon er akkumulasjon, kapitalisten er akkumulasjonsfanatiker.

Om om man sier at den kapitalistiske produksjonsmåte er kjennetegnet ved at produsentene er skilt fra produksjonsbetingelsene, har man samtidig angitt betingelsen for å overvinne denne produksjonsmåten: at de samme produsenter gjenvinner herredønnen med sitt eget samfunnsmessige liv, at de forenes med produksjonsbetingelsene. Men det kan ikke skje gjennom noen tilbakevenden til førkapitalistiske fellesskap, gjennom at produsentene på nytt gjør seg til "frivillige slaver" av lokale forhold og naturens blinde rytme; det kan bare skje universelt, og må være arbeiderklassens eget, bevisste verk.

En slik "gjenforening" er uttrykk for en ny produksjonsmåte først i det øyeblikk det samfunnsmessige fellesskap frivillig arbeider for kollektivet - i forvisning om at ingen enkeltpersoner har privilegier som setter dem i stand til annet enn på sin side å arbeide for det samme fellesskapet. Først da er skillet mellom produksjon og konsumpsjon opphevet, og først da er det materielle grunnlaget for lønnsarbeidet opphevet. En ny produksjonsmåte må være basert på at fellesskapet like

Kina: styrking av proletariatets diktatur.

spontant tar "sin del" av arbeidsbyrden for å reproducere seg selv som et fritt fellesskap, som individene i dag "spontant" selger sin arbeidskraft. Betingelsen for dette er igjen at alle handler og tenker som samfunnsmessige individer, hvilket forutsetter at skillet mellom håndens og åndens arbeid er overvunnet. Når dette er oppnådd, har vi kommunisme, ikke før. Da blir staten overflødig som en ytre tvangsmakt, fordi denne nye produksjonsmåten i kraft av produsentenes frivillige kooperasjon er selvreproducerende.

Når vi kan hevde dette uten å være utopister, er det for det første fordi det moderne, storindustrielle proletariat ikke ser dette som noe "for høyt" mål å arbeide mot, men også fordi vi er fullt på det rene med at kommunismen bare lar seg realisere fullt ut som resultat av en lang overgangsperiode med proletariatets diktatur.

PROLETARIATETS STATSMAKT

Det sosialistiske samfunn er et samfunn "mellom" kapitalisme og kommunisme, der elementer av flere produksjonsmåter eksisterer side om side og ingen av disse er endegyldig befestet. Kommunismen innebærer produsentenes frie og bevisste regulering av det samfunnsmessige liv, noe som betyr at samfunnets grunnvoll ikke lenger er blindt virkende økonomiske lover, men menneskenes politiske bevissthet. Under sosialismen vil altså denne nye produksjonsmåten være representert ved arbeiderklassens politiske herredømme. Men fordi dette kommunistiske "elementet" stadig bare representerer en del (og ofte en svært liten del, som f. eks. i Sovjet i 20-åra) av hele

samfunnet, vil det innebære tvang overfor de øvrige klasser og lag. Og denne tvangen kan bare utøves gjennom proletariatets statsmakt. Så lenge politikken stadig er skilt ut som en egen sfære av samfunnet, vi den anta "statlig", dvs. tvangsmessig form. Likevel vil ikke proletariatets statsmakt være en stat i "egentlig forstand", fordi den er et direkte uttrykk for proletariatets interesser; den er underlagt den politisk bevisste arbeiderklassen. Arbeiderådene og det kommunistiske parti representerer hver på sin måte en "utskilling" av samfunnets "kommunistiske element".

Den viktigste grunnen til at staten må bestå i en relativt lang overgangsperiode, er den småborgerlige innflytelsen som gjør seg gjeldende i og utenfor arbeidernes rekke, på det økonomiske, politiske og kulturelle område, etter at storborgerskapet er styrtet. Lenin understreker dette i alt han skriver om proletariatets diktatur, liksom det er essensen i kinesernes kampanjer for å styrke og befeste revolusjonen i dag. Overfor den småborgerlige innflytelsen (som vil være et element i ethvert anti-kapitalistisk opprør) må arbeiderklassen opprettholde et diktatur og en egen statsmakt, dvs.: overfor småborgerskapet må proletariatet opprettholde borgerlige institusjoner. Selve eksistensen av en særegen institusjon "stat" er i seg selv et borgerlig fenomen, og nødvendigheten av denne bunner i at det økonomiske grunnlaget for klassens eksistens ikke på noen måte er overvunnet en gang for alle. Med tanke på dette har Marx i "Kritikk av Gotha-programmet" gitt de helt allmenne bestemmelsene av statens funksjoner i overgangssamfunnet. Han viser her hvordan den "like rett" (som proletar-

forts. neste side

USSR.. FORTS.

iatets tvang innebærer i det man behandler alle ikke-arbeidene som arbeidere) i sitt vesen er en borgerlig rett. Som en egen rettsinstans innebærer den tvang, noe som viser til at det stadig eksisterer motsetninger og oppsplitting i samfunnet. Denne rettens prinsipp er at enhver skal få til-delt "sin" del av samfunnets ressurser målt i forhold til den arbeidsinnsats han/hun "gir" samfunnet. Først i det fullt utviklede, kommunistiske samfunnet kan enhver "yte etter evne og få etter behov". Så lenge man trenger en borgerlig rettsinstans til å "kontrollere" befolkningen, beviser det at deler av produsentene umiddelbart ville handlet annerledes og "usolidarisk", hvilket beviser at motsetningen mellom produksjon og konsumpsjon, mellom individ og fellesskap og mellom ånds- og kroppsarbeid ennå ikke er opphevet.

Arbeiderklassen trenger altså en statsmakt. Overfor småborgerskapet må det spille borgerskapets rolle. Men denne statsmakten slutter å være arbeiderklassens statsmakt i det øyeblikk den ikke lenger representerer den nye sosiale kraften, så snart den ikke lenger er et middel til å innføre kommunismen, så snart den ikke lenger er forankret i en politisk bevisst og "inneforstått" arbeiderklasse. Da blir den en tvangsmakt også overfor proletariatet. Og da har proletariatet mistet all makt. Arbeiderklassen kan bare ha politisk makt. Glir denne ut av proletariatets hender, blir den en statsintstitusjon av borgerlig type: den blir selvstendiggjort, skilt ut fra samfunnet. Den borgerlige stat er "nøytral" og blind. Proletariatets

stat er partisk og bevisst. Den borgerlige stats blindhet er en funksjon av økonomiens kaos - den proletariske statsmakts partiskhet kan ikke uttrykke annet enn arbeiderklassens frivillige disiplin. Her finnes ingen mellomting. Og det skulle ikke være særlig tvil om av hvilken karakter dagens sovjet-russiske statsmakt er.

SOVJET: OPPGIVELSE AV KOMMUNISMEN

Ut fra det som er sagt, er det klart at selve eksistensen av en statsmakt innebærer en konstant fare for at den skilles ut og løsriver seg fra samfunnet. Men i Sovjet-samfunnet var denne faren overhengende, i en helt annen grad enn den vil komme til å bli etter revolusjonen i Norge. Årsaken til dette finner vi i det russiske samfunnets tilbakeliggenhet. Det russiske borgerskapet hadde langt fra fullført sin oppgave med å knuse tsarismen, innføre borgerlig demokrati og å reise en moderne industri. Oktoberrevolusjonen fikk derfor en "dobbeltkarakter": proletariatet måtte i tillegg til "sine egne" interesser også representere borgerskapets, dvs. gjennomføre de oppgaver det nasjonale borgerskapet hadde vært for kraftløst til å påta seg.

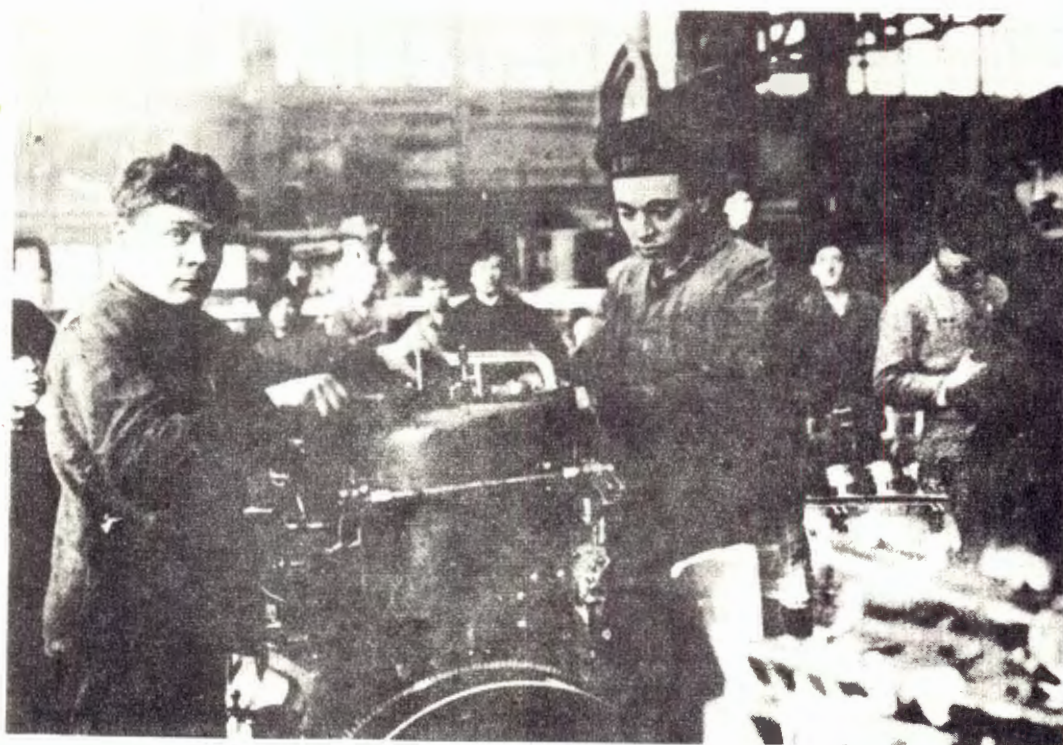
Når bolsjevikene ikke maktet å bygge kommunismen, skyldtes det i tillegg til det på mange måter uheldige utgangspunktet, at landet kom til å befinne seg i en ekstremt presset situasjon stilt overfor de vestlige imperialistmaktens krigsforbreddelser.

Det er allment kjent hvordan hele det politiske liv degenererte i perioden

etter Lenins død og fram til annen verdenskrig (se bl.a. tidligere nr. av Gnisten), og vi nevner det bare stikkordmessig: veksten i byråkratiet, byråkratiseringen av kommunistpartiet (som skulle "kontrollere" byråkratiet!), tvangsløvgivningene i arbeidslivet, arbeidsleirene, karrierismen og enmannsstyret i bedriftene, framveksten av et nytt direktørsjikt og en ny gruppe eksperter, avpolitisering av alle beslutninger osv. osv. Det er her ingen grunn til å moralisere over Stalins person, men vi må nøkt-ermt kunne slå fast at bosjeviki-partiet ikke maktet å sikre de statlige institusjonenes proletære maktbasis.

Utviklingen i Sovjet på 30-tallet lar seg overhodet ikke forså om man ikke ser den som en funksjon av den kapitalistiske omverden. Til å begynne med var nok den hurtige industrialiseringen uttrykk for partiledelsens og til dels også arbeidermassenes bevisste og politiske prioriteringer for å forsvare de erobrede posisjoner mot imperialismen, men produksjonsveksten og tvangsindustrialisering fikk snart en egendynamikk som man siden ikke har kommet ut av. Stalin hadde utvilsomt subjektive forsetter om å bekjempe byråkratiet og den nye direktørklassen. Og i arbeiderklassen fant man sterke innslag av oppriktig entusiasme. For så vidt kan det være rimelig å karakterisere samfunnet i hvert fall i de første industrialiseringsårene som et "arbeidermonarki", slik Brecht gjorde det. Men det kan heller ikke være tvil om at frivilligheten ganske snart avløses av tvang, noe som entydig framgår av lovgivningen, byråkratiseringen og fraværet av en politisk offentlighet. Vekst i statens omfang og virkefelt på den ene side, oppkomsten av direktørsjiktet i enkeltbedriftene på den annen side - det er de to komplementære tendenser som siden har dannet grunnlaget for den sovjetiske samfunnsutviklingen, og ingen av delene representerer arbeiderklassens interesser av å innføre kommunismen.

Så lenge produksjonen - også opprustningen - var politisk motivert, kan vi snakke om en slags autoritær bruksverdiproduksjon ("arbeidermonarki"). Men i det øyeblikk produksjonsøkningen - uttrykt i penger - blir et mål i seg selv; når arbeiderklassens konsum bare er en utgiftspost i produksjonsøkningen, og den ut over konsumet ikke har noe å arbeide for i samfunnet - når den altså arbeider utelukkende for å få sin lønn, mens direktørene ikke har annen interesse enn "sin" bedrifts profitt (på bekostning av arbeiderklassen og samfunnet forøvrig) - og når statsmakten under slike forhold ikke ser noen annen oppgave enn å "regulere" produksjonen: sørge for likevekt og produksjonsøkning, og den med det som eneste kriterium (at den ikke legger politiske kriterier til grunn for sin virksomhet, er noe også Ebbing & co. innrømmer) bestemmer investeringenes retning og omfang, da må man nødvendigvis trekke den konklusjon at arbeiderklas-

Fra industrialiseringen i 30-åra.

sen i Sovjet-samfunnet siden 30-åra har vært like mye ekspropriert fra produksjonsmidlene som sine lønnsarbeiderkamerater i de øvrige kapitalistiske land. Statsmaktens styrke tyder bare på at vi her har å gjøre med en spesielt høyt organisert kapitalisme: med statskapitalisme.

DAGENS USSR

Ved Stalins bortgang hadde arbeiderklassen alt lenge stått maktesløs. Direktørsjiktet, dvs. representantene for de framvoksende enkeltkapitalene, saboterte systematisk de virkelig samfunnsmessige interessene. Det statlige byråkratiet hadde imidlertid ikke noe perspektiv på den videre utviklingen som gikk ut over direktørenes egne dypeste ønsker og egentlige interesser: å øke akkumulasjonen. Helt siden NEP-perioden hadde staten måttet gå i spissen for å overvinne de småborgerlige former i den økonomiske basis og i menneskenes tenkemåte som virket som en sterk hemsko for den nødvendige utvikling av produktivkreftene. Gjennom NEP og gjennom tvangskollektiviseringen ble småprodusentene ekspropriert fra produksjonsbetingelsene, i det første tilfellet gjennom at den private kapitalakkumulasjon ble sluppet fri, i det andre gjennom at staten overtok akkumulasjonsfunksjonen. I begge tilfeller var det snakk om å få produsentene til å produsere samfunnsmessig, men samfunnsmessig nettopp i abstrakt, borgerlig forstand. En slik produksjon som nok overvinne den trange horisont som eksisterer for den lille vareprodusents reproduksjon (som følger Marx' skjema for enkelt varebytte: v-p-v), men den makter å gjøre dette utelukkende ved å la økningen i rikdom foregå helt indifferent i forhold til alt - også i forhold til det produserende fellesskaps behov og bevissthet. Følgen av dette var at arbeiderne ikke hadde annet formål med sin virksomhet enn det individuelle konsum. Selve den samfunnsmessige produksjon, arbeidet, ble en fiendelig makt overfor dem, presis som under vanlig kapitalistiske forhold. Gjennom selvstendigjoringen av den borgerlig-byråkratiske statsmakt, ble samfunnet splittet i to leire med grunnleggende motstridende interesser: på den ene siden en arbeiderklasse med ønsker om økt individuelt konsum, på den annen side direktørsjiktet og statsmakten med interesse av å øke akkumulasjonen. Arbeiderklassen i Sovjet er en virkelig lønnsarbeiderklasse - et proletariat, den reproducerer seg selv som lønnsarbeidere - hva ellers?

At staten bestemmer de almenne kvanta jern, kull, stål osv. som skal produseres, betyr ikke at det er "bruksverdiproduksjon". Staten gjør ikke annet enn å sørge for en viss likevekt i økonomien, og lar ellers produksjonen gå sin gang på en så friksjonsløs måte som mulig. Under kapitalismen produseres det faktisk

skal vi tru på Hva må gjøres eller Peking Review?

KUL om Sovjet

Denne gangen skal vi bringe et bidrag til diskusjonen om sosialisme og kapitalisme i Sovjet fra en av ideologene til KUL-gruppa - Jørgen Sandemose. Antakelig lite påakta, men likevel interessant - i Norsk Filosofisk Tidsskrift nr. 1/75 konkluderer herr Sandemose en anmeldelse av sine åndsbrødre Ebbing og Overreins bok "Stalinismen - en marxistisk kritikk" på denne måten (uthevingene er våre):

"Mulighetsbetingelsene for en ny klasse må jo til sist føres tilbake til at revolusjonen i oktober 1917 hadde en dobbeltkarakter. Den fikk en dobbelt kraft fordi den tilfredsstilte både borgerkap og proletariat. Det var vel i denne enheten at de borgerlige interessene seinere kom til å selvstendigjøre seg overfor de proletariske. At dette kunne skje på tross av eksistensen av proletariatets diktatur, er ikke underlig. For som Lenin sa, også dette diktatur er borgerlig i sin kjerne."

Hva "borgerlig i sin kjerne" skulle bety for Sandemose sjøl gjøre rede for. Vi skal bare sitere kommunisten Lenins egen vurdering av oktober-revolusjonen 2 måneder etter: "Oktober-revolusjonen gjennomgår suksessive utviklingsstadier foran øynene på oss, vinner makta for sovjetene, fravrister borgerkapet det politiske herredømmet og fører det over til proletariatet og de fattige bøndene." (Coll. Works 26, s. 380). Skal vi tru på Lenin eller på Sandemose?

HVA MÅ GJØRES
AVISA TIL NORSKE KOMMUNISTISKE STUDENTFORBUND

Lenin pointed out: "It follows that under Communism there remains for a time not only bourgeois right, but even the bourgeois state - without the bourgeoisie!" (The State and Revolution.) We are now in the midst of this period of historical development. "Without the bourgeoisie" does not mean that bourgeois elements no longer exist; it means that the reactionary rule of the bourgeoisie has been overthrown and a dictatorship of the proletariat has been established, and the proletariat and other working people have become masters of the state. As to "the bourgeois state," this too does not mean that there is no essential difference between it and the original meaning of the bourgeois state; it means that bourgeois right cannot as yet be completely eliminated and is in certain aspects allowed to exist legally, protected by the state, and under the dictatorship of the proletariat it can only be restricted.

Peking Review, No. 21

En del av arbeiderklassen?

også bruksverdier - noe man ikke får inntrykk av ved lesning av Sovjet-forsvarernes skrifter. Om man argumenterer for at staten i Sovjet ikke primært fyller overbygningsfunksjoner, men er en allmektig produsent og som sådan representerer direkte den økonomiske basis, og at den altså skiller seg radikalt fra den selvstendigjorte borgerlige statsmakt, må man kunne påpeke at den er en del av en reell sosial kraft, at den i seg selv er bærer av en ny produksjonsmåte. Staten måtte da enten representere den klasse som vil realisere den eneste genuint nye produksjonsmåten: arbeiderklassen. SV-venstrefløyen hevder ikke at dette er tilfellet, noe derimot trotskistene gjør, og man må i konsekvensens navn innrømme at disse siste gjennom sin betegnelse "degenerert arbeiderstat" i hvert fall

tør se i øynene innebyrden av sine egne teorier. Følgen av en slik analyse er at byråkratiet er en "del av arbeiderklassen" og at samfunnet beveger seg på vei mot kommunismen (for en polemikk mot dette synet, se Røde Fane nr. 4, 1975). Hvis man derimot innrømmer at dagens Sovjet er et klassesamfunn, må det statsbærende sjikt som en egen klasse representere nye og særskilte klasseinteresser med forankring i en egen produksjonsmåte. At dette ikke er tilfellet, framgår av det enkle faktum at hele produksjonenes innretning faktisk ikke stemmer overens med byråkratiets konsumbehov (og hva skulle deres "klasseinteresser" ellers komme til uttrykk i?) - ja, at deres mange forsøk på å prioritere konsummid-

FORTS. NESTE SIDE

USSR.. FORTS.

delindustrien sterkere i forhold til den forvokste produksjonsmiddelsektoren, til dags dato ikke har ført til nevneverdige forandringer.

2. Helt siden 30-åra har økonomiens "spontane" krefter gått i retning av utskilling av enkeltkapitaler. Og det som kjennetegner enkeltkapitalene, er at disse ikke arbeider for å tilfredsstille totaliteten av de konkrete, samfunnsmessige behov (som jo innebærer at man ser sin egen virksomhet i en felles sammenheng), men i å øke den pengeverdi produktene representerer, hvilket betyr at de arbeider abstrakt, løsrevet fra helhetens interesser (dvs.: helheten framtrer bare som noe isolert, løsrevet og "tinglig" i enkeltprodusentenes bevissthet, som en abstraksjon som står overfor dem som en tvangsmakt). Det var denne holdningen til foretakets virksomhet som alt tidlig førte til at direktørene produserte varer av lav kvalitet, mistet interessen for teknologisk fornyelse, saboterte plandirektivene, lot være å utnytte produksjonskapasiteten osv. Men det statsmakten i denne sammenheng reagerte på, var ikke produsentenes (både direktørenes og arbeidernes) faktiske forhold til sin virksomhet, som bare ville kunne endres gjennom en politisering av hele samfunnet. Byråkratiet reagerte utelukkende på at plandirektivene - som selv ikke hadde annet formål enn å øke den abstrakte rikdom! - ikke ble oppfylt, og alle økonomiske reformer siden 1956 har utelukkende tatt sikte på å få enkeltkapitalene til å oppfylle planene mer effektivt.

Det er riktig at disse reformene (spesielt de i 1965) ikke har opphevet "planen" som en overordnet instans, men at de langt på vei bare har tjent til å lette oppfyllelsen av dem, i det direktørernes egeninteresser bedre stemmer overens med planens "ønsker". Men dette sier samtidig noe vesentlig om hva slags karakter planleggingen hele tiden har hatt: at den med abstrakt økonomisk vekst som eneste målsetning aldri på noen fundamental måte har vært i strid med enkeltkapitalens interesser. Den byråkratiske statsmakten er - som ethvert byråkrati - primært interessert i å opprettholde sin egen status, men dermed er det avskåret fra å foreta en type planlegging som går radikalt på tvers av enkeltkapitalistenes interesser. En regulering av økonomien med sikte på å avskaffe alle de spontane kapitalistiske elementene, ville jo ikke bidra til annet enn å gjøre byråkratiet selv overflødig. Og derfor er byråkratiets evne til å tilfredsstille sine luksusbehov i dag et resultat av dets overbyggningsfunksjoner, som er avhengig av en "kaotisk" økonomisk basis. For så vidt som det dirigerer og kontrollerer denne "basis", står dets interesser i partiell motsetning til direktørenes, men den

grunnleggende interessen er likevel felles: å holde arbeiderne ned i lønns-slaveri, som oppsplittede og undertrykte individer og forhindre framveksten av et reelt produksjonsfelleskap.

Dersom staten virkelig skulle klare å gjøre seg selv til en reell produsent, ville den gjøre sine egne byråkratiske funksjoner unødvendige, og hele samfunnsformasjonen ville måtte regredere til et førkapitalistisk, "feudalt" nivå. Men når statsmakten verken har egne eller proletære klasseinteresser å representere gjennom den økonomiske planlegging, må man spørre seg hva som bestemmer den statlige aktiviteten, hvilke kriterier som ligger til grunn for virksomheten. De som sier at det ikke lar seg bestemme nærmere, sier dermed også hva slags kriterier det egentlig er: anonyme og "nøytrale", og det er ikke annet enn borgerlige kriterier. En "ubestemt" dirigering av økonomien er borgerlig dirigering. En stat som ikke har annen målsetting enn å be- sørge hurtigst mulig økning av den rent abstrakte kvantitative rikdom, har aldri eksistert før kapitalismen og vil heller ikke dukke opp igjen etter at kapitalismen er overvunnet en gang for alle.

SÆRTREKK VED DAGENS SOVJETISKE ØKONOMI

Det som skaper forvirring, er den form akkumulasjonen antar i dagens USSR. Situasjonen er jo den at vi ikke finner den spesifikt frie konkurranse som normalt har vært grunnlaget for akkumulasjonen. Under privatkapitalismen kan de enkelte bedrifts-eiere fritt investere sine penger i nye produksjonsmidler og flytte produksjonen både fra bedrift til bedrift og fra sektor til sektor. Kapitalisten "eier" en viss pengemengde som kan investeres i de produkter og den arbeidskraft han ønsker (etter kapitalens "allmenne formel" p-v-p). Et resultat av denne kapitalbevegelsen er jevnlig overakkumulasjonskriser, kapitalentralisering og arbeidsløshet, men på den annen side også revolusjonering av arbeidsprosessen, teknologisk fornyelse og visse kvalitetsforbedringer på varene (framtvunget gjennom konkurransen). Statsmakten i Sovjet har hittil forhindret alt dette i temmelig stor utstrekning. Arbeiderne kan ikke uten videre sies opp, de er "knyttet" til bedriften; staten "tildeler" produksjonsressurser, setter opp produksjonsmålsettingen, legger opp priser osv. (dog med stadig større margin for enkelt kapitalistene). Det kunne derfor være naturlig å tenke seg at vi sto overfor en økonomi av enkle vareprodusenter med produksjon av bruksverdi som utgangspunkt og sluttspunkt, der staten hadde kontroll over pengesirkulasjonen og pengene fungerte bare som verdimål. I en slik økonomi ville arbeidskraften ikke være vare og dynamikken i produksjonen ikke akkumulasjon

Det som imidlertid faktisk skjer, er at staten, på grunnlag av en på sett og vis "småborgerlig" økonomisk basis (betraktet som et forhold mellom selvstendige bruksverdienheter) selv står for den vesentlige delen av akkumulasjonsbevegelsen, og at den i den forstand delvis fungerer som en reell felleskapitalist. Staten dirigerer verdiforøkelsen (bevegelsen p-v-p). Den står for forflytning av arbeidskraft, for prioriteringen av de enkelte sektorer og næringsgreiner, den bestemmer akkumulasjonsraten osv. Det er grunnen til at vi ikke finner overakkumulasjonskriser av "vanlig" type. Men vi finner heller ikke de teknologiske innovasjoner og det større varetilbud som har kjennetegnet det økonomiske oppsving i Vest-Europa etter krigen. Økonomien mangler en del av den regulære kapitalismens fordeler, men den har heller ingen av kommunismens fordeler. Den er stagnerende. Man har f.eks. anslått at forbudet mot (langvarig) arbeidsløshet har ført til at ca. en femtedel av den totale arbeidsstokk er beskjeftiget med samfunnsmessig helt bortkastet arbeid. Sløseriet med de materielle ressurser er stadig et enormt problem. Og den tekniske tilbakegangen er og blir prekær. Men det er ikke rart at det er slik i en amputert kapitalistisk økonomi av denne typen, en økonomi som f.eks. Sovjet-eksperten H. Ticktin har gitt følgende karakteristikk: "administrert økonomi som ikke kontrolleres av noen", den er et "system uten kontroll" (heller ikke av markedet).

For byråkratiet eksisterer ingen andre tenkelige løsninger enn å slippe markedskreftene løs. Men heller ikke det er mulig. Noe slikt ville bl. a. resultere i en industriell reservearmé på ca. 20 millioner mennesker, om man forutsetter en utvikling tilsvarende den som har funnet sted i Jugoslavia. Å la disse følge jugoslavenes eksempel og utvandre til Vest-Europa som fremmedarbeidere, ville være politisk umulig. Samtidig må man på et eller annet vis tilfredsstille arbeidernes konsumbehov, som jo ikke kan sakke altfor langt akterut i forhold til "vestlig" standard. Og en måte å øke levestandarden på uten å senke akkumulasjonsraten, er imperialistiske tiltak overfor omverdenen: særlig den "tredje verdens" billige konsumvarer spiller en vesentlig rolle her (noe som iflg. Sovjet-apologetene i SV ikke har noe med imperialisme å gjøre! Jvnf. f.eks. "Kontrast" nr. 53-75).

Sovjet-økonomien er i stagnasjon. Den er preget av sterk kapitalkonsentrasjon, men kjennetegnes ikke av kapitalens vanlige sentraliseringsprosesser og deres "rensende" effekter. En økonomi i så degenerert forfatning som den sovjetiske kan ikke annet enn å gripe til ekspansive tiltak før økonomien bryter fullstendig sammen, og det er på denne bakgrunn vi må se de siste års vekst i rustningsindustrien og økonomiens forvandling til krigsøkonomi.

T. W.

DOMMEN.. FORTS.

den befinner seg i en sosialdemokratisk bakevje.

Ledelsen i arbeidernes "eget" forbund Norsk Jern & Metallarb.forbund, har påny bekreftet sin karakter av å være et verktøy for borgerskapet innen fagbevegelsen. Den småborgerlige ideologien er en betydelig faktor i arbeiderklassen - den flyter til arbeiderne gjennom utallige kanaler, ikke minst gjennom de eksisterende politiske partier. Oppportunismen i arbeiderbevegelsen er heller ikke noe tilfeldig fenomen i imperialismens (monopolkapitalens) historiske stadium. Den imperialistiske økonomien sørger for å "bestikke" enkeltskikt i arbeiderklassen og slik bringe dem over på borgerskapets klassestandpunkt. Slik kan disse lede arbeidernes kamp inn i de klassiske sosialdemokratiske blindgater. Oppportunismen, særlig forstått som borgerlig innflytelse i arbeiderklassen, var for Lenin et nødvendig trekk ved imperialismen.

Arbeiderbevegelsen er preget av mangelen på et sentrum som konsekvent forfekter arbeidernes klasseinteresser og effektivt kan utvikle og samordne brede sympati- eller protestbevegelser for streikende arbeidere, og slik utgjøre en slagkraftig motvekt til borgerskapets sentra i arbeiderbevegelsen. Arbeiderklassen har ikke noe LO-apparat og ingen etablerte partier å stole på, men bare sin egen kampkraft.

KUL's hovedbestrebelse som politisk organisasjon går nettopp ut på gjennom Kommunistisk Arbeiderforbund å bidra til å skape et slikt sentrum i form av det kommunistiske partiet. Men dette partiet kan bare bygges ut av de mest klassebevisste arbeidere selv, av klassebevisste arbeidere som er herdet i den type skjerpert klassekamp som NoHa-arbeidene står oppe i. Kampen retter seg ikke bare mot kapitalistene isolert, men innebærer en konfrontasjon med borgerskapets representanter i arbeiderbevegelsen. Den viktigste del av kampen må føres på tvers av borgerskapets lovverk og rettsapparat. Arbeiderne kan bare satse på å gå inn i og vinne den styrkeprøven borgerskapet nå legger opp til, og ikke unngå den ved å sette sin lit til det borgerlige lovverket.

Aktiv solidaritet med Hammerverk-arbeiderne! - avvis dommen fra Stavanger byrett!

Ingen respekt for klassesdomstolen!

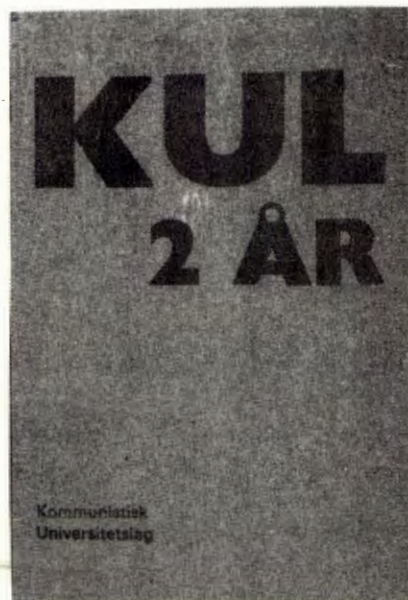
Gjeninnta de oppsagte - med eller uten ny rettsavgjørelse!

Tiden går

- klassejussen består.

KJØP KUL-BOKA "KUL 2 ÅR"

Kommunistisk Universitetslag har nå gitt ut en bok med tittelen "KUL 2 år". Utgivelsen har vesentlig to formål. For det første skal boka lette organiseringa av materialet til KUL's studiesirkel. Det som tidligere var enkeltstående stensiler er nå samlet mellom

to permer. Denne delen av boka gir i tillegg en oversikt over sirkelen som helhet og anvisninger på annen litteratur som er i bruk på sirkelen. Boka er altså ment å bli obligatorisk for dem som i framtida skal gjennomføre KUL's studiesirkel.

For det andre skal boka formidle KUL's politiske profil. Denne delen av boka består av stensilerte skrifter og artikler fra Gnisten som er KUL's avis. To hensyn er tatt ved sammensetting av dette utvalget. Det ene er å gi en skisse av den politiske utvikling laget har gjennomgått fra det ble opprettet høsten 1973. Det er forsøkt ved å trykke opp artiklene uendret og å sette dem sammen kronologisk. Det andre er utfra hva som laget anser som spesielt viktig i arbeidet med å etablere en kommunistisk politikk i Norge i dag.

KUL's politiske miljø har vært Universitetet på Blindern. KUL har ført en kontinuerlig diskusjon med representanter fra AKP og SV. Det går tydelig fram av en del av artiklene at de hører hjemme i en direkte polemikk med disse organisasjonene og artiklene representerer da også viktige politiske markeringer som er gjort i forhold til disse organisasjonene.

Markeringen av det tidsbestemte i denne boka - som jo også framgår av boka tittel, har i tillegg en annen side.

Boka representerer en avsluttet fase i lagets utvikling.

-boka bestilles over KUL's postadresser (se baksida). Den fås også i bokhandelene.

LES OGSÅ

RØDEFANE

Teoretisk tidsskrift for

KOMMUNISTISK ARBEIDERFORBUND

Postboks 2863. Kampen. Oslo 5

GNISTEN

Organ for Kommunistisk
Universitetslag

Ansv. red.
Hilde Haakonsen

....STATENS LØNSKOMITE.....

Slik avslørte AKP-gruppen selv - bedre enn noen andre kunne gjøre det - det tvers gjennom hule i gruppens fraseradikalisme i den siste tida.

Sammen med de mest proletære og framskredne elementene blant de statsansatte svarer vi kommunistene på de siterte spørsmålene fra "AKP (m-l)": Hele kapitalismen og dens lover er basert på rov av merarbeid fra lavtlønte av alle slag! Hele borgerskapets rettsapparat er rettet inn mot arbeidsfolks kamp for sin rett! Derfor er det "lovlig" både "å stjele fra de lavtlønte" og "å ta fra de statsansatte retten til kamp". Men verken de lavtlønte statsansatte eller arbeiderklassen henter retten til å kjempe fra det borgerlige lovverket, men tar denne retten selv når deres interesser tilsier det!

STREIKEBRYTERI FRA SV-HOLD

Men sin oppslutning om illusjonene om "lovlig" streik har AKP-gruppen ikke bare enda en gang avslørt seg selv som konsekvent legalistisk, men også spilt kortene rett i hendene på fiendene av de lavtlønte statsansattes

kamp, deriblant også streikebryteren i NTL på universitetet, Tom Sørbo. I stedet for å gjøre sitt for å klargjøre lov- og avtaleverkets karakter og dermed den nødvendigvis "ulovlige" karakteren av streikene mot Statens lønnskomite, spilte AKP-gruppen på frykten blant endel statsansatte for å gå på tvers av de borgerlige lovene og pukklet på streikenes "lovlighet". Når så den lett forutsigelige dommen i Arbeidsretten falt over de NRK-ansattes streik som "ulovlig", kunne folk som Sørbo med en viss appell med triumf konstatere at de hadde vært i sin fulle rett til å sabotere og bryte streiken.

Dette tøvet fra Sørbo & co. (som i rettsferdighetens navn overhodet ikke var representativ for massen av SV-ere på universitetet) vil og må møtes av de statsansatte med at streikebryteri er streikebryteri, helt uavhengig av om streiken dømmes som "lovlig" eller ikke av borgerlig rett: "Ennu er en streikebryter/ fredløs niding tross han nyter/vern fra selve kongens råd." (Rudolf Nilsen). Men med sin pukking på proteststreikenes "lovlighet" har AKP-gruppen gjort det motsatte av å legge grunnlaget for en slik holdning.

LÆRDOMMENE

De lærdommer som de mest proletære og framskredne lag av statsansatte må trekke av dette og stille i ledelsen for den videre kampen mot Statens lønnsplaner, er følgende: Fortsatt er det slik at fra høyre- og venstre-sosialdemokratiet må en hele tida være forberedt på sabotasje og streikebryteri. AKP-gruppen på sin side, som på grunn av fraseradikale provokasjoner blir trukket fram som en revolusjonær fare i borgerpressen, er i praksis et legalistisk haleheng og ubrukbar som vegviser for arbeidsfolk. Arbeiderklassens erfaringer - som er oppsummert av kommunistene i parolene om å avsløre og bekjempe de reformistiske og revisjonistiske forræderne, om å sette fagapparatet tilside til fordel for særskilt valgte streikekomiteer, og om å gå tvers gjennom lov til seier - er på ny bekræftet som den eneste veien fram.

Naturdialektikk

Det sies at vendehalsen kan vri hodet helt rundt uten tegn til smerte. Denne egenskap er imidlertid langt vanligere blant laverestående dyrearter. Nå kan vi imidlertid glede leserne med at denne sjeldne egenskap har en viss distribusjon blant artianerne. Dyrene har nytte av en slik egenskap under jakten på føde. Artianernes parti har tilsvarende bruk for denne egenskapen under tariffkamper. Da embedtsmennene streiket for 3 - 4 år siden, fikk de høylytt støtte fra artiumsfronten. Likeså SAS-flygerne.

Her på universitetet gjallet kampropet i NTL-foreninga: "Like krone-tillegg splitter de høytlønte fra de lavtlønte." En kjent "m-l"-lektor leste opp sitt husholdningsbudsjett for å forklare hvorfor de over lønnsklasse 17 trengte prosenttillegg, og de under bare trengte et kronetillegg. "De høytlønte har stor gjeld, derfor må de ha større tillegg," het det fra Artianernes KP. Hvis AKP's linje var blitt fulgt gjennom 10 oppgjør, ville differensen mellom lønnsklasse 17 og sjef 8 øke fra 50 000 til 500 000.

Vendehals (Jynx torquilla)

Kjennetegn: Høres mer enn den sees.

Nå er innstillingen fra Statens Lønnskomite lagt fram. En rekke gamle "m-l"-krav fra 1973 skal nå gjennomføres for å sikre sjefsregulativets interesser. Så skulle vel artianerne være fornøyd? Tvert om, nevner man nå behandlingen av de lavtlønte i lønnskomiteen, er intet "m-l"-øye tørt.

Under studiet av naturdialektikken ble vi gjort oppmerksom på at enhver motsigelse er en bekreftelse på dialektikkens almengyldighet. I enda høyere grad gjelder dette for selvmotsigelsen.

GNISTEN

utgitt med
støtte fra
Kulturfondet

i Samskip-
naden.

KOMMUNISTISK UNIVERSITETSLAG(KUL):

Bergen: Postboks 29,
5014 Universitetet, Bergen

Oslo: Postboks 3815
Ullevål Hageby
Oslo 8

Tromsø: c/o Svein Smelvær,
Inst. for samfunns-
vitskap, Universitetet,
9000 Tromsø

KUL-TRONDHEIM - ny adresse:

Ingmunn Eidskrem,
Singsakerbakken 13,
7000 Trondheim